

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSULINIO STATUTO 2, 8, 9, 15, 16, 17, 20, 23, 25, 26, 27, 28, 31, 33, 35, 36 IR 37 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR STATUTO PAPILDYMO 7-1 IR 7-2 STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO (TOLIAU – KS PROJEKTAS), LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSULINIO STATUTO 25 IR 26 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-1869 1 IR 2 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO (TOLIAU – KS PAKEITIMO PROJEKTAS), LIETUVOS RESPUBLIKOS ASMENS TAPATYBĖS KORTELĖS IR PASO ĮSTATYMO NR. XII-1519 6 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO (TOLIAU – ATKPĮ PROJEKTAS) IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ASMENS TAPATYBĖS KORTELĖS IR PASO ĮSTATYMO NR. XII-1519 3, 6, 7 IR 8 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-1865 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO (TOLIAU – ATKPĮ PAKEITIMO PROJEKTAS) PROJEKTŲ (TAP-19-313, TAIS NR. 19-2250)

2019-03-05 Nr. NV-591

Vilnius

Įvertinę skubos tvarka teikiamų projektų atitiktį įstatymams ir teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas:

1. Aiškinamajame rašte nurodoma, kad išvažiuojamosios misijos, kurioms siūlomu reguliavimu siekiama suteikti teisinį pagrindą, vykdomos jau nuo 2009 m., jos organizuojamos per konsulines įstaigas, tuo tarpu pakeitimais siūloma sudaryti galimybę tokias išvažiuojamąsias misijas rengti siunčiant Užsienio reikalų ministerijos diplomatus atlikti konsulinių funkcijų į tas valstybes ar jų dalis, kuriose nėra diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos. Šiame kontekste nėra apibrėžta, kodėl pasirinktas būtent toks išvažiuojamųjų misijų organizavimo modelis, t.y., kodėl nėra detalizuojamas išvažiuojamųjų misijų organizavimas per konsulines įstaigas. Pagal Teisėkūros pagrindų įstatymo 15 straipsnį, rengiant teisės akto, kuriuo numatoma reglamentuoti iki tol nereglamentuotus santykius, taip pat kuriuo iš esmės keičiamas teisinis reguliavimas, projektą, privalo būti atliekamas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas, šio vertinimo išsamumas turi būti proporcingas galimoms numatomo teisinio reguliavimo pasekmėms.

Atsižvelgiant į tai, siūlome pasirinktas teisinio reguliavimo priemones aiškinamajame rašte pagrįsti kiekybiniais ir kokybiniais kriterijais.

2. Konsuliniame statute konsulinės įstaigos suprantamos kaip *užsienio valstybėje* nuolat veikiantys Lietuvos Respublikos generalinis konsulas, konsulas, vicekonsulas ar konsulinė agentūra, atliekantys konsulines funkcijas ir kitas Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių, įstatymų ir kitų teisės aktų jam pavestas užduotis, taip pat Lietuvos Respublikos konsulinė įstaiga, kuriai vadovauja garbės konsulinis pareigūnas. Sistemiskai vertinant siūlomą KS projektu keičiamo Konsulinio statuto 7² straipsnio nuostatą, pažymėtina, kad konsulinė įstaiga yra siejama su konkrečia užsienio valstybe, o *ne jos dalimi*, kaip siūloma reguliuoti, todėl, mūsų nuomone, šia apimtimi reguliavimas nėra pagrįstas, aiškus ir nuoseklus. Be to, turėtų būti vertinamas siūlomo reguliavimo dėl išvažiuojamųjų misijų ir galiojančio Konsulinio statuto 4 straipsnio, kuriame apibrėžiamos konsulinės veiklos ribos, taip pat galiojančio Konsulinio statuto 10 straipsnio, kuris reguliuoja konsulinio pareigūno įgaliojimus ir atsakomybę už konsulinių funkcijų atlikimo organizavimą ir priežiūrą, santykis.

3. KS projektu keičiamo Konsulinio statuto 7² straipsnyje nurodyta, kad išvažiuojamosios misijos rengiamos, kai yra *didelis konsulinių paslaugų poreikis*. Atsižvelgiant į tai, kad ši sąlyga yra pernelyg vertinamojo pobūdžio, toks teisinis reguliavimas, mūsų vertinimu, neatitinka Teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtinto aiškumo principo. Minėtos nuostatos turėtų būti patikslintos, kad taikant įstatymą nebūtų aiškinama skirtingai.

Aptariamojo nuostatoje taip pat tikslintinas antrasis sakinys, kadangi nėra aiškiai apibrėžtas kiekvieno iš minimo veiksmo, kurių atlikimo tvarką turėtų tvirtinti užsienio reikalų ministras, turinys, t.y., galimai tam tikri veiksmai savo esme besidubliuojantys, be to, nėra aišku, kokių išlaidų apmokėjimas bus reguliuojamas ir pan.

4. KS projektu keičiamo Konsulinio statuto 2 straipsnyje yra koreguojama sąvoka „konsulinis pareigūnas“, kuri turėtų būti įvertina Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka. Kartu atkreiptinas dėmesys, kad terminų banke pateikiama neaktuali – kita nei šiuo metu galiojanti sąvokos apibrėžtis ir jos šaltinis. Be to, siūlomas reguliavimas turėtų būti vertinamas sistemiskai su Diplomatinės tarnybos įstatymo 17 straipsniu, kuriame yra apibrėžiamas ir konsulinės įstaigos personalas, pvz., diplomatinis personalas – *diplomatai*, Lietuvos Respublikos specialieji atašė ir jų pavaduotojai, karinis atstovas ir jo pavaduotojai, specialieji patarėjai ir jų pavaduotojai, *dirbantys diplomatinėje atstovybėje ar konsulinėje įstaigoje* ar esantys specialiosios misijos nariais.

5. KS projektu keičiamo Konsulinio statuto 2 straipsnyje siūloma įtvirtinti, kad su išorės paslaugų teikėju bendradarbiaujama Lietuvos Respublikos *Vyriausybės nustatytais atvejais ir sąlygomis*, jeigu bendradarbiavimo su išorės paslaugų teikėju nereglamentuoja kiti įstatymai ir

Europos Sąjungos teisės aktai. Aiškinamajame rašte nurodoma, kad, priimant Vyriausybės nutarimą būtų siekiama užtikrinti, kad išorės paslaugų teikėjai atitiktų visus saugumo reikalavimus, nustatytus 2004 m. gruodžio 13 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 2252/2004 dėl valstybių narių išduodamų pasų ir kelionės dokumentų apsauginių savybių ir biometrikos standartų. Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys, kad turėtų būti įvertintas tas aspektas, kad pagal suformuotą Konstitucinio teismo praktiką, ūkinės veiklos laisvės apribojimai turi būti numatyti įstatyme, laikantis iš konstitucinio teisinės valstybės principo ir Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalies kylančio reikalavimo poįstatyminiais teisės aktais nereguluoti tų visuomeninių santykių, kurie pagal Konstituciją turi būti reguliuojami įstatymu.

Be to, mūsų, nuomone, nėra apibrėžta, kas būtų laikoma Vyriausybės nustatytais bendradarbiavimo sąlygomis, ar tai savo esme nėra sutartinių santykių dalykas, kita vertus, tai galėtų būti vertinama ir kaip reikalavimai išorės paslaugų tiekėjui, todėl lieka neaišku, kas bus reguliuojama užsienio reikalų ministro nustatomoje tvarkoje. Atsižvelgiant į tai, siūlome įvertinti galimą poįstatyminių teisės aktų turinį ir esant galimybei šiuos aktus konsoliduoti, pvz., nurodant, kad tvarkas nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

6. KS projektu keičiamo Konsulinio statuto 15 straipsnyje (ir kituose) siūloma nustatyti, kad tam tikrus veiksmus gali atlikti konsulinis pareigūnas arba konsulinės įstaigos *įgaliotas darbuotojas*. Pagal Diplomatinės tarnybos įstatymą konsulinės įstaigos personalas - administracinis techninis personalas suprantamas kaip valstybės tarnautojai, išskyrus diplomatus, dirbantys pagal darbo sutartis, kurie diplomatinėje atstovybėje, konsulinėje įstaigoje ar specialiojoje misijoje atlieka administracines ir technines funkcijas. Taigi, siūlomu reguliavimu būtų skiriamos dvi atskiros techninio-administracinio personalo rūšys – su įgaliojimu atlikti tam tikrus veiksmus, ir be įgaliojimo. Siūlytume pagrįsti, ar, sistemiškai vertinant galiojantį reguliavimą, toks atskyrimas ir dalies funkcijų vykdymo perdavimas ne konsuliam pareigūnui yra derantys tarpusavyje, ypač vertinant tai, kad konsulinių funkcijų vykdymas išimtinai siejamas su konsuliniais pareigūnais, o ne su konsulinės įstaigos administraciniu techniniu personalu (žr. Konsulinio statuto 2 straipsnio 1, 2 dalys). Be to, vertinant tai, kad administracinius aktus priima įstaigos vadovas, o ne pati įstaiga, aptariama norma koreguotina. Analogiška pastaba taikytina ATKPI projektui ir ATKPI pakeitimo projektui.

7. Mūsų nuomone, KS projektu keičiamo Konsulinio statuto 25 straipsnyje (kartu žr. KS pakeitimo projektą) nėra apibrėžtas konsultacijų su teritorine policijos įstaiga (Migracijos departamentu) turinys.

8. KS projektu keičiamo Konsulinio statuto 7¹ straipsnyje minima nuoroda „kiti įstatymai“ turėtų būti sukonkretinta, nurodant kaip suprantami „kiti“.

9. Atkreipiame dėmesį, kad KS projekto 20 straipsnio 1 dalyje, taip pat ATKPI projekto 2 straipsnio 1 dalyje turi būti nurodyta įsigaliojimo išimtis dėl minėtų straipsnių antrų dalių.

10. Atsižvelgiant į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatymą skiriamos kelios socialinio draudimo pensijų rūšys, tikslintinas KS projektu keičiamo Konsulinio statuto 36 straipsnis. Šiame straipsnyje taip pat koreguotina nuoroda į subjektus, kurie nustato minimą tvarką, vertinant tai, kad ministerijos kompetencijai priklausančius klausimus sprendžia bei privalomos galios administracinius aktus (įsakymus) kaip valstybės pareigūnas priima ministras, o ne ministerija.

11. Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos (toliau – VDAI) rekomendacijose nurodyta, kad pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) 36 straipsnio 4 dalį rengiant įstatymo arba poįstatyminio teisės akto, turinčio įstatyminį pagrindą, kuriuo grindžiamos reguliavimo priemonės, susijusios su duomenų tvarkymu, projektą privaloma konsultuotis su VDAI, t. y. privaloma tokius teisės aktų projektus pateikti derinti minėtai institucijai. Šia apimtimi KS projekto nuostatos turėtų būti papildomai įvertintos, be kita, ko mūsų nuomone, sistemiškai turi būti peržiūrėta KS projektu keičiamo Konsulinio statuto 8 straipsnio 2 dalis.

Kartu atkreipiame dėmesį, kad teikiami projektai nėra oficialiai suderinti su suinteresuotomis institucijomis, kaip reikalaujama pagal Vyriausybės darbo reglamentą.

12. Projektų numatoma įsigaliojimo data nėra siejama su Didžiosios Britanijos išstojimo iš Europos Sąjungos diena, nors lydimajame medžiagoje teigiama, kad projektai siejami būtent su šiuo scenarijumi. Be to, įstatymų ir Vyriausybės nutarimų, skirtų pasirengti galimam Jungtinės Karalystės išstojimui iš Europos Sąjungos be susitarimo, sąvade, kuris buvo svarstytas Vyriausybės 2019-02-13 pasitarime, nėra nurodyti Asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo pakeitimai, kurie minimi aiškinamajame rašte. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrįsta, kodėl įsigaliojimas numatomas balandžio 1 d. Įvertinus įstatymų leidybos proceso trukmę, manytina, kad siūloma įsigaliojimo data yra nereali, be kita, atsižvelgiant į tai, kad turės būti priimti įstatymų įgyvendinamieji teisės aktai, tuo labiau, teikiamų įstatymų projektų nesiūloma Seimui svarstyti skubos tvarka. Kartu pažymime, kad Vyriausybės nutarime, kuriuo projektai teikiami Seimui, turi būti nurodytas įgaliojamo viceministro vardas ir pavardė.

Eglė Gasiūnaitė, tel. 8 706 63 766, el. p. egle.gasiunaite@lrv.lt